

Forsøkslæreplan for språklige minoriteter – grunnmodul for forberedende voksenopplæring (FVO)

Norsk for språklige minoriteter, matematikk,
naturfag og samfunnsfag

FORSØKSLÆREPLAN FOR SPRÅKLIGE MINORITETER – GRUNNMODUL FOR FORBEREDENDE VOKSENOPPLÆRING (FVO)

ISBN 978-82-7724-253-8

© KOMPETANSE NORGE 2017

GRAFISK PRODUKSJON: KOMPETANSE NORGE

1

Formål

Språk er menneskets viktigste redskap for refleksjon, kommunikasjon og kunnskapsutvikling. Gode ferdigheter i norsk språk – både muntlig og skriftlig – er viktig for å være selvstendig og for å kunne delta i arbeids- og samfunnsliv. Språk er også en nøkkel til å knytte bånd til mennesker omkring seg. Grunnmodulen legger grunnlag for å kunne delta i det videre opplæringsløpet og i dagligliv, arbeids- og samfunnsliv.

Målgruppen for grunnmodulen er voksne deltakere som har lite erfaring med skrift, og som ikke har utbytte av opplæring der skrift brukes som redskap for læring. Deltakerne er en heterogen gruppe av voksne med ulike kunnskaper, erfaringer og strategier for læring. Ressursperspektivet er derfor viktig. Å lære å lese og skrive på et fremmed språk i voksen alder er en krevende prosess.

Grunnmodulen skal gi opplæring i muntlig norsk, lesing og skriving og i noen temaer innen matematikk, samfunnsfag og naturfag. Grunnmodulen bygger på deltakerens ressurser, erfaringer og kunnskaper, samtidig som deltakeren får innføring i strategier for læring i skolen.

Det muntlige språket står sentralt i modulen. Deltakeren skal utvikle sine muntlige kommunikasjonsferdigheter for å mestre situasjoner i og utenfor opplæringen. Utvikling av muntlige ferdigheter er både et mål i seg selv og et redskap for å lære å lese og skrive og å lære fag. I grunnmodulen skal det brukes digitale verktøy, og deltakerne vil ha stor nytte av morsmålsstøttet opplæring.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene, der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I grunnmodulen forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å ha muntlige ferdigheter i grunnmodulen innebærer å lytte, forstå og kommunisere på en enkel måte i dagliglivet og i opplæringen. Det betyr også å kunne tilpasse språket noe til mottaker og situasjon.

Å kunne skrive i grunnmodulen innebærer å kjenne sammenhengen mellom lyd og skriftsymbol, bruke det norske/latinske alfabetet og skrive enkeltord og fraser. Å kunne skrive er videre å kunne bruke skrift for å kommunisere på en enkel måte digitalt og på papir.

Å kunne lese i grunnmodulen innebærer å identifisere lyder, avkode og forstå lydrette ord, fraser, enkle setninger og noen hørfrekvente ikke-lydrette ord. Å kunne lese er videre å kunne hente mening ut av ord og enkle tekster på norsk. I grunnmodulen skal deltakeren få erfaring med å lese og forstå ulike typer enkle tekster. Å kunne lese innebærer også å kunne hente informasjon fra illustrasjoner, symboler og bilder.

Å kunne regne i grunnmodulen innebærer å forstå, lese, skrive og bruke tall opp til hundre. Å kunne regne er videre å forstå enkle matematiske begreper, symboler og tabeller og å kunne bruke noen grunnleggende måleenheter.

Å ha digitale ferdigheter i grunnmodulen innebærer å kunne kommunisere digitalt på en enkel måte og å kunne bruke digitale verktøy for språklæring.

3

Hovedområder

Modul	Hovedområder				
Grunnmodul	Strategier for læring	Muntlig kommunikasjon	Skriftlig kommunikasjon	Tallforståelse og matematiske begreper	Natur og samfunn

3.1 Strategier for læring

Hovedområdet strategier for læring handler om å ta i bruk og bevisstgjøre deltakerne om de læringsstrategiene som de allerede bruker, og å lære nye, mer skriftbaserte, strategier for læring. Gjennom kunnskap om og erfaring med forskjellige læringsstrategier får deltakerne et grunnlag for å utvikle egen læring.

3.2 Muntlig kommunikasjon

Hovedområdet muntlig kommunikasjon handler om å kunne lytte, snakke og samtale i opplæringen og i dagliglivet. Muntlig kommunikasjon om temaer som omhandler kjente situasjoner, tallforståelse og matematiske begreper, natur og samfunn står sentralt. Ferdigheter i det muntlige språket er avgjørende for å lære å lese og skrive på norsk.

3.3 Skriftlig kommunikasjon

Hovedområdet skriftlig kommunikasjon bygger på deltakernes tidligere skriftspråklige erfaringer og tar utgangspunkt i de voksne deltakernes behov. Deltakerne skal utvikle lese- og skriveferdigheter digitalt og på papir. Videre skal deltakerne skal lese aktuelle og varierte tekster med enkle ord, fraser og korte setninger på tilrettelagt nivå.

3.4 Tallforståelse og matematiske begreper

Hovedområdet tallforståelse og matematiske begreper bygger på deltakernes tidligere matematiske erfaringer og tar utgangspunkt i de voksne deltakernes behov. Hovedområdet handler om å bruke og forstå tallene opp til hundre og noen utvalgte matematiske begreper i praktiske og konkrete situasjoner. Opplæringen skal gi deltakerne erfaring i å bruke tall og tegn som symboler.

3.5 Natur og samfunn

I hovedområdet natur og samfunn skal deltakerne utvikle et vokabular, noen sentrale begreper og få kunnskap og ferdigheter knyttet til temaer innen dagligliv, karriere, demokrati, medborgerskap, natur, miljø, helse, livsmestring og geografi.

4

Læringsutbytte og kompetansemål

4.1 Læringsutbytte etter grunnmodulen

Etter endt grunnmodul har deltakeren et begrenset ordforråd for å snakke om seg selv, tidligere erfaringer, nærmiljø, dagligliv og arbeidsliv. Deltakeren kjenner noen hovedtrekk ved det norske samfunnet. Deltakeren kan gi enkle beskjeder muntlig og skriftlig, forstår en tydelig muntlig instruksjon med støtte av kroppsspråk og kan bruke kalender og klokke til daglige gjøremål. Videre er deltakeren i stand til å skrive, lese og forstå tall opp til hundre. Deltakeren kan skrive enkeltord og svært enkle setninger på papir og digitalt, samt lese svært enkle autentiske tekster. Deltakeren kan fylle ut navn, fødselsdato, telefonnummer og adresse i kjente skjema.

4.2 Kompetansemål etter grunnmodulen

4.2.1 STRATEGIER FOR LÆRING

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- bruke noen strategier knyttet til læring i skolen
- bruke digitale læremidler og verktøy på pc, nettbrett og/eller telefon
- lage ordlister og kjenne til strategier for innlæring av ord
- bruke morsmålet i egen læringsprosess
- delta aktivt i læringssituasjonen og be om hjelp når man ikke forstår
- fortelle enkelt om hvordan man lærer i praktiske situasjoner i dagliglivet og på jobb

4.2.2 MUNTLLIG KOMMUNIKASJON

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- bruke og forstå vanlige hilsnings- og høflighetsfraser i dagligliv og arbeidsliv
- forstå og bruke sentrale ord og uttrykk for å dekke grunnleggende behov
- snakke om egen person, egne erfaringer, nære omgivelser og kjente temaer
- fortelle enkelt om dagligliv og rutiner
- delta i enkle samtaler med støtte
- gi, forstå og respondere på enkle beskjeder og instruksjoner
- samtale om filmer, bilder og illustrasjoner ved å bruke faste strukturer og kjente fraser
- kjenne til noen norske nonverbale signaler
- være en aktiv lytter og vise at man følger med, ved hjelp av nonverbale og/eller verbale signaler

4.2.3 SKRIFTLIG KOMMUNIKASJON

LESE- OG SKRIVEFORBEREDENDE AKTIVITETER

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- gjenkjenne noen hørfrekvente ord som ordbilder
- gjenkjenne noen aktuelle teksttyper
- forstå hovedinnholdet i illustrasjoner, symboler og bilder
- oppfatte norske språklyder og uttale dem på en forståelig måte
- gjenkjenne og skille mellom språklyder og stavelser i ulike posisjoner
- høre om ord er lange eller korte
- identifisere bokstavene i alfabetet både i tekst og på tastatur
- koble bokstavlyd og bokstavbilde
- forstå og bruke begreper som er nyttige for lese- og skriveopplæringen
- kjenne til ord- og setningsskille
- ha innsikt i og vise hvordan tale representeres i skrift
- skrive de norske bokstavene på en forståelig måte
- trekke lyder sammen til ord
- lese stavelser og bokstavkombinasjoner
- kjenne lese- og skriveretningen på norsk

LESE

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- forstå noen frekvente skilt og ikoner
- lese og forstå noen ord som ordbilder
- lese og forstå korte setninger med lydrette og kjente ikke-lydrette ord
- lese og forstå varierte, tilrettelagte tekster som lister, beskjeder, SMS og korte prosatekster
- lese og forstå noen enkle, aktuelle autentiske tekster

SKRIVE

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- skrive store og små bokstaver og tall på tastatur og papir
- skrive noen lydrette ord
- skrive noen hørfrekvente ikke-lydrette ord
- skrive navn, adresse, telefonnummer og fødselsnummer
- skrive enkle ord, fraser og setninger til et bilde med kjent innhold
- skrive enkle tekster som meldinger, lister og SMS
- svare på spørsmål til enkle, tilrettelagte tekster

4.2.4 TALLFORSTÅELSE OG MATEMATISKE BEGREPER

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- telle og bruke noen førmatematiske begreper på morsmålet og på norsk
- samtale om forskjellige måter å telle på som deltakerne har erfaring med
- fortelle enkelt om egne erfaringer med å bruke matematikk i dagliglivet
- bruke de matematiske begrepene større enn/mindre enn, før/etter, først/sist, foran/bak, flest/færrest, er lik, pluss og minus
- forstå og vise sammenhengen mellom tallsymbol og mengde
- skrive, forstå og telle fra null til hundre
- vise at man forstår titalssystemet til og med hundrerplassen
- beherske addisjon og subtraksjon opp til ti
- lese og forstå enkle tabeller – papirbaserte og digitale
- kunne bruke enhetene kilo, gram, meter, centimeter, liter og desiliter i praktiske situasjoner
- sette navn på de geometriske figurene firkant, trekant og sirkel
- bruke kalender, datoer, ordenstall og klokke til daglige gjøremål
- bruke og kontrollere riktig pengebeløp i kjøp og salg under hundre kroner
- fortelle om inntekter, utgifter og forbruk på en svært enkel måte

4.2.5 NATUR OG SAMFUNN

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- gi eksempler på noen viktige plikter og rettigheter i Norge
- gi eksempler på sentrale menneskerettigheter
- gi eksempler på noen grunnleggende kjennetegn ved et demokrati
- uttrykke egne meninger og lytte til andres meninger
- samtale om egne høytider med støtte og lytte til at andre forteller om sine høytider
- fortelle om egne tidligere erfaringer, også knyttet til arbeid
- gi eksempler på noen yrker
- gi eksempler på aktuelle aktivitetstilbud i nærmiljøet
- gi eksempler på noen transporttilbud i nærmiljøet
- gi eksempler på noen familieformer

- plassere hjemlandet, hjemstedet, Norge, naboland og relevante hovedsteder på kartet
- peke ut himmelretningene på kartet
- svare på spørsmål om noen plikter og rettigheter i arbeidslivet
- samtale om betydningen av å holde avtaler, gi beskjeder og være presis
- gi beskjed på SMS og telefon om fravær
- gi eksempler på hvordan årstidene og været påvirker dagliglivet og naturen
- beskrive hensiktsmessig påkledning
- sette navn på noen vanlige planter og dyr
- bruke sentrale ord og uttrykk for å beskrive kroppen
- samtale om egne og andres personlige grenser
- gi noen eksempler på sunn og usunn mat
- fortelle enkelt om hvordan man unngår smitte
- gi eksempler på hvordan ta vare på egen fysiske og psykiske helse
- kjenne til noen vanlige sykdommer, forebygging og behandling
- gi eksempler på hvordan man tar vare på miljøet ved kildesortering, gjenbruk, kollektivtransport og energisparing

5

Vurdering

5.1 Bestemmelser for sluttvurdering

5.1.1 SLUTTIVURDERING

Modul	Ordning
Grunnmodul	Deltatt

5.1.2 EKSAMEN FOR DELTAKERE

Modul	Ordning
Grunnmodul	Det er ikke eksamen i grunnmodulen

6

Latinisering

Deltakere som er skriftkyndige på språk som bruker andre skriftsystemer enn det latinske, kan ha behov for å lære å lese og skrive med det latinske alfabetet. Her kalles denne prosessen latinisering.

6.1 Kompetansemål

6.1.1 LESE

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- oppfatte norske språklyder og uttale dem på en forståelig måte
- identifisere bokstavene i alfabetet både i tekst og på tastatur
- koble bokstavlyd og bokstavbilde
- kjenne til ord- og setningsskille
- lese stavelser og bokstavkombinasjoner
- kjenne lese- og skriveretningen på norsk
- lese og forstå noen ord som ordbilder
- lese og forstå korte setninger med lydrette og kjente ikke-lydrette ord
- lese og forstå varierte, tilrettelagte tekster som lister, beskjeder, SMS og korte prosatekster
- lese og forstå noen enkle, aktuelle autentiske tekster

6.1.2 SKRIVE

Mål for opplæringen er at deltakeren skal kunne

- skrive store og små bokstaver og tall på tastatur og papir
- skrive noen lydrette ord
- skrive noen hørfrekvente ikke-lydrette ord
- skrive navn, adresse, telefonnummer og fødselsnummer
- skrive enkle ord, fraser og setninger til et bilde med kjent innhold
- skrive enkle tekster som meldinger, lister og SMS
- svare på spørsmål til enkle, tilrettelagte tekster

